

Barnombudsmannens verksamhetsplan för år 2023 – Hälsa och barnets rättigheter

Barnombudsmannens uppgifter

Barnombudsmannen säkerställer att barnens ställning och rättigheter beaktas i lagstiftningen och i det samhälleliga beslutsfattandet. Ombudsmannen bedömer och främjar genomförandet av barnets rättigheter i Finland och för ett perspektiv på barnets rättigheter till beslutsfattandet och samhällsdebatten. Barnombudsmannen bygger upp ett samhälle som är bra och rättvist för barnen tillsammans med andra aktörer. Arbetet bygger på FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 59-60/1991).

Barnombudsmannen är en självständig och oberoende statlig myndighet som styrs av lagen om barnombudsmannen (1221/2004) och statsrådets förordning om barnombudsmannen (274/2005). Administrativt arbetar ombudsmannen i anslutning till justitieministeriet. Vid upprättandet av denna verksamhetsplan arbetar en administrativ assistent, en specialforskare, en jurist, en överinspektör och en kommunikationsexpert samt en visstidsanställd jurist och planerare vid barnombudsmannens byrå tillsammans med barnombudsmannen. Under 2022 har byrån också genomfört projekt som förknippas med två av åtgärderna i den nationella barnstrategin. Enligt åtgärd 5 genomfördes en utredning om välfärden och tillgödoseendet av rättigheterna av samiska och romska barn i Finland. En visstidsanställd specialforskare och forskningsassistent har arbetat med detta projekt. Enligt åtgärd 19 genomförs påverkanskampanjer tillsammans med aktörer i den privata och den offentliga sektorn om att förena arbete och familj. En visstidsanställd kommunikationsplanerare har arbetat med detta projekt. Alla anställda vid barnombudsmannens byrå har en viktig roll i främjandet av barnets rättigheter.

Barnombudsmannen upprättar en årlig verksamhetsplan och avger den till statsrådet (3 § i lagen om barnombudsmannen och 4 § i förordningen om barnombudsmannen). I denna verksamhetsplan beskrivs inledningsvis det prioriterade området för 2023. I utarbetandet av det prioriterade området har man använt resultaten från Sitras framtidsbarometer¹ och

¹ Dufva, M., Laine, P., Lähdemäki-Pekkinen, J., Parkkonen, P. & Vataja, K. 2019. Tulevaisuusbarometri 2019 (Framtidsbarometern 2019). Millaisena suomalaiset näkevät tulevaisuuden? (Hur upplever finländarna framtiden?) Helsingfors: Sitra. Tillgänglig (på finska) på adressen: <https://media.sitra.fi/2019/02/28132718/sitraselvityksiataulevaisuusbarometriverkkoon.pdf> Hämtad 8.10.2020.

megatrendarbete², rapporten Barnets tid³ på vilken barnstrategin grundar sig på, ministeriernas kanslichefers rapport Mahdollisuudet Suomelle⁴ (Möjligheterna för Finland) utgiven av statsrådet, en verksamhetsmiljöanalys av justitieministeriets förvaltningsområde samt observationer vid barnombudsmannens byrå under årens lopp⁵. Barnombudsmannens arbete har i denna verksamhetsplan delats in i tre helheter. Barnombudsmannen 1. bedömer tillgodoseendet av barnets rättigheter; 2. följer upp, producerar och förmedlar information om barnets rättigheter och 3. skapar nätverk och kontakter mellan olika aktörer.

² <https://www.sitra.fi/sv/%C3%A4mnen/megatrender/>

³ Barnets tid: Arbetet för en nationell barnstrategi 2040. Statsrådets publikationer 2019:5. Helsingfors: Statsrådet. Tillgänglig på adressen: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-699-7> Hämtad 8.10.2020.

⁴ Mahdollisuudet Suomelle (Möjligheter för Finland, på finska). Statsrådets publikationer 1:2019. Helsingfors: Statsrådet. Tillgänglig på adressen: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-688-1> Hämtad 8.10.2020.

⁵ <https://lapsiasia.fi/sv/arsberattelser>

Bedömer tillgodoseendet av barnets rättigheter

Utlåtanden

Initiativ och ställningstaganden

Årsberättelse och verksamhetsplan

Berättelse till riksdagen

Rapport till FN:s kommitté
för barnets rättigheter

Följer upp, producerar och förmedlar information om barnets rättigheter

Barnbarometern

Unga rådgivare

Undersökningar och utredningar

Rundabordssamtal

Allmänna kommentarer från kommittén

Föreläsningar och utbildning

Nationella indikatorer om barns välfärd

Medborgarkontakter

Skapar nätverk och kontakter mellan olika aktörer

Barnombudsmannadelegationen

Arbete med intressentgrupper

Internationella kontakter

Veckan för barnets rättigheter

Besök

FIGUR 1. Barnombudsmannens uppgifter och arbetsmetoder

Verksamhetsmiljön under 2023

Under 2022 var det strategiska fokusområdet i barnombudsmannens arbete trygghet och barnets rättigheter. Beredningen av temat pågick i en situation där covid-19-pandemin fortfarande rev välfärdsklyftor mellan olika barngrupper. När vi planerade vår verksamhet år 2019 kunde vi inte ännu föreställa oss hur dagsaktuella trygghetsfrågorna skulle bli, det kunde vi inte heller ännu i början av år 2022. En morgon i februari 2022 blev trygghet en högaktuell världspolitisk fråga när Ryssland inledde sitt anfallskrig mot Ukraina.

Anfallskriget har avspeglat sig i vårt land på många sätt. Under en kort tid har det anlänt över 42 000 ukrainare i behov av tillfälligt skydd till Finland. En tredjedel av dem är barn. Boendet, den sociala tryggheten, arbete, utbildning och behov av andra tjänster för dessa människor betyder enorma utmaningar för kommunerna i en situation där social- och hälsovårdstjänster överförs till de nya välfärdsområdena. Varje barn som flytt till Finland har genomgått en kris på grund av flyktingskap, och en del av barnen är allvarligt traumatiserade. Sakkunnignätverken har konstaterat att ukrainska barn och unga som är i störst behov av hjälp har inte ännu ens anlänt till Finland.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina har förstört ukrainarnas liv och har omfattande konsekvenser även för finländarnas vardag. Under året har man fått en försmak av brist på energi och gödselmedel, svårigheter med tillgången till livsmedel och drastiska prisökningar. Många barnfamiljer kommer att få det tufft med sin försörjning när levnadskostnaderna fortsätter att gå upp. Rädslan för krig har hittills inte dominerat den offentliga debatten och inte heller kommit upp som en central fråga vid barnombudsmannens möten med barn och unga. När situationen fortgår och kompliceras kommer dess psykologiska konsekvenser att fördjupas.

Den svåra geopolitiska situationen påverkar och kommer även framöver att påverka också barnombudsmannens arbete. Det internationella samarbetet kommer att förstärkas och barnombudsmannen håller i tät kontakt med de europeiska och nordiska barnombudsmännen samt deltar i koordineringen av påverkansarbetet tillsammans med dem.

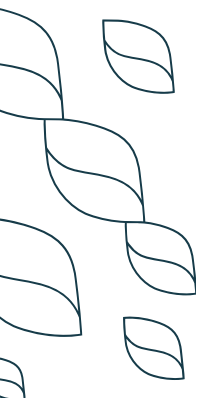
Den svåra världspolitiska situationen påverkar också planeringen av barnombudsmannens verksamhet. Människorättsaktörerna ska förbättra sina färdigheter att hantera framtida kriser. Detta har tagits på allvar vid barnombudsmannens byrå. Byråns kriskommunikationsplan har färdigställts och effektiv kommunikation kan genomföras nationellt via flera

kanaler inom ramen för den nationella strategin för kommunikation om barnets rättigheter. Byråns beredskap att svara på medborgarnas frågor har förbättrats både genom att förnya innehållet av webbplatsen och genom att göra rådgivnings- och handledningspraxisen tydligare till exempel med hjälp av telefontider. Beredskapen att besvara frågor om olika störningar såsom elavbrott, livsmedelsbrist, radioaktiv strålning eller anfallskrig har höjts. Inom byrån har vi stärkt den fysiska beredskapen med hjälp av en trygghetsvandring och första hjälpen-utbildning och den psykosociala beredskapen med arbetshandledning. Beredskapen har också förstärkts med hjälp av tilläggspersonal i och med att vi tack vare ett särskilt anslag har kunnat anställa en jurist på viss tid. Denna möjlighet fortsätter under 2023. Påverkansarbete i samband med riksdagsvalet och regeringsprogrammet är en viktig del av barnombudsmannens arbete.

Samtidigt pågår flera nationella utvecklingsprojekt som berör barnets rättigheter. Ett nationellt projekt som är betydande ur perspektivet för barnombudsmannens verksamhet, arbetet med den nationella barnstrategin för främjande av genomförandet av FN:s konvention om barnets rättigheter, kommer att fortsätta under nästa regeringsperiod. Genomförandet av den nationella strategin för kommunikation om barnets rättigheter fortsätter. Självständighetsjubileets barnstiftelse (ITLA) som sorterar under riksdagen främjar på barnombudsmannen och den nationella barnstrategins gemensamma initiativ utvecklingen av nationella indikatorer för barnens välfärd tillsammans med Statistikcentralen. Med hjälp av indikatorerna kan man mer effektivt följa upp och bedöma hur såväl barnombudsmannen, den nationella barnstrategin, den europeiska barngarantin som den finländska välfärdspolitikerna påverkar barns och familjers välfärd.

Den viktiga kontrollpunkten för genomförandet av barnets rättigheter, behandlingen av den periodiska rapporten till FN:s barnrättskommitté, förverkligades efter flera års väntan i Genève i september 2022. Kommitténs slutsatser kommer att styra barnombudsmannens arbete under 2023 på ett betydande sätt.

Fokusområdet år 2023: Hälsa och barnets rättigheter

Enligt världshälsoorganisationens (WHO) grunddefinition är hälsa ett tillstånd av fullständigt fysiskt, mentalt och socialt välbefinnande och inte enbart frånvaro av sjukdom. I FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar nr 15 konstateras att alla rättigheter (civila, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella) som gör det möjligt för alla barn att utveckla sin fulla potential i fråga om personlighet, anlag samt fysisk och psykisk förmåga är beroende av varandra och har lika stort värde. Dessutom är barns rätt till hälsa inte bara viktig i sig; att rätten till hälsa förverkligas är nödvändigt för att barnet ska kunna åtnjuta alla de andra rättigheterna i konventionen. Rätten till hälsa är också beroende av att många andra rättigheter i konventionen förverkligas.

Att barn och ungas somatiska hälsa har blivit bättre är resultatet av den omfattande folkhälsopolitiken. Det omfattande vaccinationsprogrammet, rådgivningsverksamheten och skolhälsovården har minskat flera allvarliga smittsamma sjukdomar som tidigare var vanliga. Anordnandet av hälsovården och tillgången till vård varierar dock mellan regioner och befolkningsgrupper. Under de senaste åren har man strävat efter att minska ojämlikheten med den omfattande totalreformen av social- och hälsovården, men målsättningen har inte uppnåtts. Det råder fortfarande stor ojämlikhet bland barn och unga vad gäller hälsa och tillgång till vård både på grund av deras bakgrund och deras hemort.

De vanligaste sjukdomarna bland barn och unga är olika luftvägsinfektioner, diarréer, hudinfektioner och koppsjukdomar. En annan betydande grupp är allergier. Omkring var tionde barn har någon allergi. Under senare år har sjukdomar som orsakats av inomhusluft uppmärksamrats. Olyckor är också fortfarande vanliga hos barn även om man har lyckats minska antalet olyckor avsevärt. Det förekommer också allvarliga sjukdomar såsom cancer samt neurologiska och immunologiska sjukdomar hos barn. Vården av dessa kan kräva stora anpassningar av familjen.

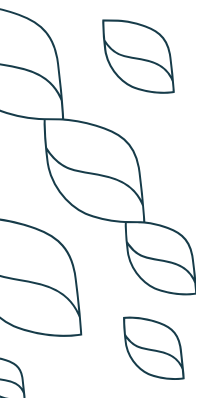
Under senare år har barn och ungas hälsa hotats särskilt av problem med den psykiska hälsan, otillräcklig fysisk aktivitet och osunda matvanor. Det finns inget samförstånd om att psykiska problem skulle ha blivit vanligare, men den allmänna uppfattningen är att problemen har blivit synliga och mer allvarliga än tidigare. Medicinsk behandling av olika neurokognitiva egenskaper och psykiska problem har ökat. Psykiska problem återspeglas

på många sätt i barnens välfärd och syns i tjänstesystemet som hård belastning, utmaningar i samarbetet mellan sektorerna och ökande kostnader.

Under 2023 kommer barnombudsmannen att effektivisera sitt arbete kring hälsofrågor. Barnombudsmannen definierar hälsa på ett holistiskt sätt, alltså som ett tillstånd som omfattar människans fysiska, psykiska och sociala välbefinnande. Barnombudsmannens förhållningssätt följer därmed WHO:s definition av hälsa som ett tillstånd av fullständigt fysiskt, mentalt och socialt välbefinnande. Barnombudsmannens byrå kommer att publicera en artikelsamling om hälsa och barnets rättigheter i samarbete med sakkunniga och yrkespersoner inom hälsobranschen. Under möten med Unga rådgivare kommer man att utreda faktorer som påverkar den upplevda hälsan bland barn och unga. Barnombudsmannens byrå kommer att intensifiera sitt samarbete med myndigheterna, yrkespersonerna och sakkunniga inom hälso- och sjukvården. Hälsa och välfärd är temat för det nationella kommunikationsnätverket för barnets rättigheter under ledning av barnombudsmannen, vilket stärker bred informationsutbyte på flera kanaler om temat hälsa.

Mål: Barn och ungas hälsa ska förstås som ett tillstånd av fullständigt välbefinnande som kan främjas med levnadssätt, delaktighet och tjänster.

Barnombudsmannen bedömer tillgodeendet av barnets rättigheter

”I sitt uppdrag ska barnombudsmannen bedöma hur barnens intressen och rättigheter omsätts i praktiken, bevaka lagstiftningen och det samhälleliga beslutsfattandet samt bedöma deras effekter för barns välfärd. Barnombudsmannen ska genom initiativ, råd och anvisningar påverka det samhälleliga beslutsfattandet i frågor som gäller barn och driva på att barnens intressen tillvaratas i samhället.” (Lagen om barnombudsmannen 2 §.)

Utlåtanden

Att upprätta utlåtanden om regeringens mest centrala propositioner, myndighetspromemorior och -utredningar är en väsentlig del av barnombudsmannens bedömningsuppdrag. Byrån följer regeringens författningsberedning och ger vid behov även utlåtanden om regeringspropositioner som man inte ombetts ge ett utlåtande om. Ombudsmannen följer antalet begärda och utfärdade utlåtanden samt satsar på utlåtandenas kvalitet och att de grundar sig på forskning. Utlåtandenas effektivitet bedöms genom att följa upp deras inverkan på regeringspropositioner, utskottsbetänkanden och riksdagsbeslut.

Initiativ och ställningstaganden

Barnombudsmannen följer beslutsfattandet i frågor som gäller barn och unga, samhällsdebatten och aktuella fenomen i medborgarsamhället. Ombudsmannen har också en viktig roll i att upptäcka och lyfta fram problem kring de mänskliga rättigheterna. Vid behov lägger barnombudsmannen fram initiativ till olika instanser för att fästa aktörernas uppmärksamhet vid missförhållanden som hänför sig till barnets rättigheter eller för att sträva efter att främja förändring. Barnombudsmannen upprättar ställningstaganden om aktuella teman som hänför sig till barns välfärd och rättigheter – vid behov i samarbete med andra aktörer. Effektiviteten av initiativen och ställningstagandena bedöms genom att följa upp den samhällsdebatt som väckts om frågan med hjälp av medieuppföljningsanalyser samt genom att bedöma den förverkligade förändringen i de framlagda frågorna.

Årsberättelse och verksamhetsplan

Barnombudsmannen avger varje år en berättelse om sitt verksamhetsområde till statsrådet. Årsberättelsen innehåller en bedömning av tillgodeendet av barnens rättigheter och utvecklingen inom barnens välfärd och levnadsförhållanden samt brister som upptäckts i

lagstiftningen. Årsberättelsen lämnas till statsrådet före utgången av mars. I den årliga verksamhetsplanen (detta dokument) beskrivs de prioriterade områdena för året i fråga och deras relation till verksamheten inom de olika förvaltningsområdena. Verksamhetsplanen lämnas till statsrådet.

Berättelse till riksdagen

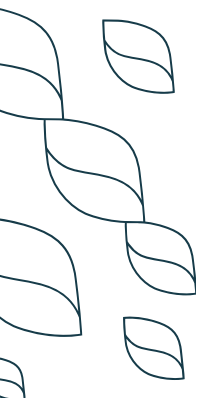
Barnombudsmannen överlämnar en berättelse över sitt verksamhetsområde till riksdagen vart fjärde år. Riksdagsberättelser har publicerats 2018 och 2022. Riksdagsberättelsen 2022 gav en översikt över barnens välfärd och aktuella fenomen, behoven att utveckla Finlands lagstiftning ur perspektivet för FN:s konvention om barnets rättigheter, arbetet med upprättandet av den nationella barnstrategin samt barn och ungas ställning som rådgivare till barnombudsmannen.

I sin berättelse framförde barnombudsmannen tre förslag för riksdagen:

1. Barnets bästa som det främsta bedömningskriteriet i alla ärenden som berör barn bör införas i bestämmelserna om de grundläggande rättigheterna i grundlagen (731/1999).
2. Totalreform av barnskyddslagen bör inledas.
3. Resurserna för Finlands utbildningspolitik bör framöver tryggas över regeringsperioderna genom att man förbinder sig till en finansieringsnivå som motsvarar de övriga nordiska länderna och som är klart definierad.

Rapport till FN:s kommitté för barnets rättigheter

Finska staten lämnade till FN:s kommitté för barnets rättigheter den periodiska rapport som förutsätts i FN:s konvention om barnets rättigheter i juli 2019. Barnombudsmannen beredde en så kallad parallellrapport till kommittén om verkställigheten av konventionen i Finland. Ombudsmannen hördes av kommittén i september 2022. Effektiviteten av parallellrapporten bedöms genom att granska de konklusioner som FN:s kommitté för barnets rättigheter har lämnat till finska staten.

Barnombudsmannen följer upp, producerar och förmedlar information om barnets rättigheter

”I sitt uppdrag ska barnombudsmannen följa upp levnadsförhållandena för barn och unga. Barnombudsmannen ska genom initiativ, råd och anvisningar påverka det samhälleliga beslutsfattandet i frågor som gäller barn och driva på att barnens intressen tillvaratas i samhället. Barnombudsmannen ska upprätthålla kontakter med barn och ungdomar och förmedla deras synpunkter till beslutsfattarna samt förmedla information om barnfrågor till barn, till människor som arbetar med barn, till myndigheter och till allmänheten.” (Lagen om barnombudsmannen 2 §.)

Uppföljning av och deltagande i samhällsdebatten

Barnombudsmannen följer samhällsdebatten med koppling till barn och unga och aktuella fenomen i medborgarsamhället. I uppföljningsuppgiften utnyttjar man medier, samarbete med intressentgrupperna, medborgarkontakter samt samtal med barn och unga på olika sätt. Barnombudsmannen har rätt att av övriga myndigheter utan avgift få information som är nödvändig för utförandet av barnombudsmannens uppgifter, om inte något annat följer av sekretessregler. Barnombudsmannen följer även samhällsdebatten om sin egen verksamhet och hur välkänt barnombudsmannens arbete är med så kallade anseendeenkäter.

Kommunikation i barnombudsmannens verksamhet

Barnombudsmannens byrå utför starka kommunikationer. Kommunikationsexpertens uppgift är att planera, genomföra och bedöma byråns kommunikationer på kort och lång sikt, att främja kommunikationer om barnets rättigheter samt att stärka byråns kommunikativa färdigheter. Kommunikationsexperten upprätthåller nätverk med kommunikationen av särskilda ombudsmän, ministerier, ämbetsverk och övriga intressentgrupper.

Under 2023 kommer man att främja den nationella strategin för kommunikation om barnets rättigheter som för samman tiotals av barnrättsaktörer inom statsförvaltningen och den tredje sektorn. Det nationella kommunikationsnätverket om barnets rättigheter har styrts av barnombudsmannen och koordinerats av Centraförbundet för Barnskydd. Den nationella kommunikationen beaktas också som en del av genomförandet av den nationella barnstrategin. Barnombudsmannen deltar aktivt också i kampanjen, tillställningarna och evenemangen under veckan för barnets rättigheter.

Barnbarometern

Barnbarometern är ett centralt verktyg för barnombudsmannens för att kartlägga erfarenheterna av små barn. Barnbarometern grundar sig på intervjuer av sex- och sjuåriga barn. Undersökningen är unik i sitt slag i hela världen. Barnbarometern har genomförts fyra gånger. Undersökningen har utrett barnens erfarenheter om förtroende (2016), granskat barnens fritid och samtidigt testat två undersökningsmetoder – telefonintervjuer och personliga intervjuer (2018), utrett barns åsikter om ett gott liv (2020) samt barns synpunkter på trygghet (2022). Under 2023 inleds beredningen av följande Barnbarometer som kommer att genomföras under 2024.

Unga rådgivare

Barnombudsmannen ska upprätthålla kontakter med barn och unga och förmedla deras synpunkter till exempel till beslutsfattarna och personer som arbetar med barn. Barnombudsmannen genomför denna uppgift med hjälp av Unga rådgivare. Innehåll från Unga rådgivare-verksamheten utnyttjas i byråns publikationer, utlåtanden, ställnings-taganden, initiativ och utredningar. Unga rådgivare fungerar på tre olika sätt. Temamötena med Unga rådgivare är i regel enskilda möten med barngrupper som formats kring ett visst tema. Teman för mötena förknippas i huvudsak med barnombudsmannens strategiska prioriterade område för året. Unga rådgivare-team är barngrupper med vilka man möts flera gånger och diskuterar de frågor som barnen själva lyfter fram. I dessa team ingår i synnerhet barn som befinner sig i en sårbar ställning. Unga rådgivare-besök är enskilda möten med barngrupper där man diskuterar frågor som är aktuella för barnen.

Under 2023 kommer man att fortsätta med Unga rådgivare-modellen med möten av olika grupper av barn och unga samt genom att utveckla modellen vidare. Möten med barn och unga med anknytning till temat för år 2023 anordnas redan under vintern 2022–2023. Temat för mötena är hälsa och välbefinnande. Vid behov kan träffar även anordnas om enskilda aktuella eller i övrigt viktiga teman. Under våren 2023 fortsätter man med Unga rådgivare-team med en autismklass samt publicerar en sammanfattning av åsikterna av de barn som varit medlemmar i teamet. Under hösten 2023 kommer man att inleda möten med ett nytt team som består av barn i sårbar ställning. Dessutom kommer man under 2023 bedöma verksamhetsmodellen på basis av barnens egna bedömningar.

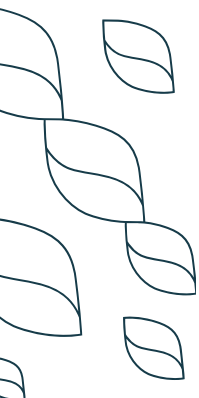
Undersökningar och utredningar

Barnombudsmannen publicerar årligen forskningsbaserade utredningar som hänför sig till det årliga prioriterade området och andra viktiga teman. Utredningarna sammanställer forskningsrön om barn i anslutning till olika teman samt producerar ny information ur barnens perspektiv och fungerar således som ett redskap för att följa upp barns välfärd. I utredningarna kan man fördjupa kunskapen om något fenomen eller missförhållande i barn och ungas liv. Det väsentliga är att föra fram barn och ungas åsikter om en fråga eller ett fenomen som det saknas tillräcklig tidigare forskning om. Utredningar kan samtidigt inspirera till mer omfattande forskning, om det konstateras att det finns behov för det. Utredningar genomförs både på egen hand och i samarbete med intressentgrupper och forskare.

Under 2023 är avsikten att publicera tre utredningar: utredningen från 2008 om samiska barn och ungas välfärd och tillgodoseendet av deras rättigheter har reviderats och ska publiceras i februari 2023, likaså utredningen från 2009 om romska barn och ungas välfärd och tillgodoseendet av deras rättigheter. Den tredje planerade utredningen är en artikel-samling om hälsa och barnets rättigheter. Effektiviteten av utredningarna bedöms utifrån responsen, användbarheten och synligheten.

Rundabordssamtal

Rundabordssamtal anordnas om aktuella teman när man behöver nya perspektiv, expertkunskap och möten med olika aktörer. Samtalen är tillställningar dit man strävar efter att bjuda in många olika aktörer – såväl personer som upplever fenomenet i sin vardag, personer som arbetar med fenomenet som forskare och andra sakkunniga. Barnombudsmannen fungerar vid dessa samtal som en självständig, oberoende och opartisk sammankallare. Om samtalen upprättas promemorior som skickas till deltagarna, publiceras på barnombudsmannens webbplats och används i byråns påverkansarbete. Resultaten kan också lyftas till offentlig debatt i form av ett meddelande eller ett ställningstagande. I ombudsmannens arbete följs effekterna av samtalet upp och vid behov arrangeras ett uppföljande samtal, även om det egentliga fortsatta arbetet vanligtvis utförs av de olika deltagarna i samtalet. Under 2023 har temana för rundabordssamtalen koppling till årets prioriterade område – hälsa och barnets rättigheter.

Allmänna kommentarer från kommittén för barnets rättigheter

Under året fortsätter man att översätta allmänna kommentarer från FN:s kommitté för barnets rättigheter till finska. De allmänna kommentarerna granskar och fördjupar föreskrifterna i barnrättskonventionen och ger anvisningar för genomförande. Information om innehållet i de allmänna kommentarerna förmedlas till intressentgrupperna och den breda allmänheten. Effektiviteten av översättningsverksamheten främjas genom att referera till existensen av och innehållet i de allmänna kommentarerna i utlåtanden, initiativ, ställningstaganden och vid olika tillställningar samt genom att följa upp deras förekomst vid beslutsfattandet och i samhällsdebatten samt genom att informera om nya allmänna kommentarer på barnombudsmannens kommunikationskanaler. Under 2023 kommer man att främja redigeringen av de allmänna kommentarerna till ett lättläst format samt lättbegriplig kommunikation om de allmänna kommentarerna för barn och unga.

Föreläsningar och utbildning i anslutning till konventionen om barnets rättigheter

Barnombudsmannens lagstadgade uppgift är att genom råd och anvisningar främja det samhälleliga beslutsfattandet och driva på att barnens rättigheter tillgodoses i samhället. Barnombudsmannen bjuds ofta in som talare vid olika tillställningar. Tillställningarnas betydelse övervägs noga och i samband med anföranden under tillställningarna värnar man om utbildningsperspektivet. I samband med varje anförande förmedlas information om barnets rättigheter, arbetet som utförs av FN:s barnrättskommitté och till exempel om innehållet i de allmänna kommentarerna, situationen för barns välfärd, redskapen för uppföljning av välfärden (till exempel nationella indikatorer för barns välfärd) och ges förslag för att förbättra förhållandena. Av framträdandena upprättas och sparas man nedskrivna tal och/eller diabolbilder för framtida bruk.

Under 2023 fortsätter man utveckla utbildningen tillsammans med det nationella barnstrategiarbetet och intressentgrupperna. Effektiviteten av föreläsningarna och utbildningarna bedöms utifrån mottagen respons.

Nationella indikatorer om barns välfärd

Barnombudsmannens byrå har tidigare aktivt deltagit i utvecklingen av nationella indikatorer om barns välfärd som samlats i Institutet för hälsa och välfärds statistik- och indikatorbank Sotkanet. Olika indikatorer finns även hos Statistikcentralen, webbplatserna

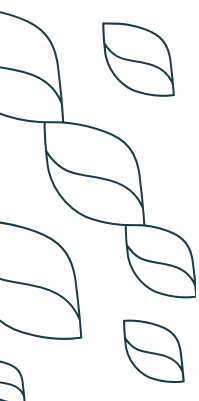
av fristående ämbetsverk och ITLA:s nya databank Itlasto. Indikatorerna används i byråns arbete, utlåtanden, ställningstaganden, initiativ, presentationer, utbildning och utredningar. Dessutom presenterar man vid olika utbildningstillfällen och besök forskningsdata om barn och unga och var man kan hitta forskningsdata. Vid byrån följer man aktivt aktuell forskning om barn och unga och inom ramen för arbetstiden försöker man ordna tid för detta. Under 2022 har barnombudsmannen och den nationella barnstrategin inlett arbetet att utveckla indikatorerna. De ovannämnda aktörerna deltar i arbetet. Arbetet blir färdigt under 2023.

Medborgarkontakter

Barnombudsmannen tar årligen emot 400–700 kontakter av medborgare samt också av yrkespersoner som arbetar med barn om olika frågor som rör barn. Enligt lagen har barnombudsmannen inte behörighet att ta ställning till frågor som rör enskilda barn eller familjer eller att ingripa i andra myndigheters verksamhet i enskilda ärenden. I enlighet med förvaltningslagen hänvisar barnombudsmannen vid behov medborgare som tagit kontakt till rätt myndighetsinstans.

Antalet medborgarkontakter har minskat något under 2022 jämfört med året innan. Medborgarkontakter används i påverkansarbetet, eftersom information om aktuella fenomen i barnens värld är värdefull för barnombudsmannen. Byrån statistikför medborgarkontakterna på allmän nivå och använder perspektiv inhämtade från dessa i sitt eget arbete och i samarbetet med andra myndigheter.

Avsikten är också att så fort som möjligt styra medborgarna till de rätta instanserna. Byrån utvecklar också sina kommunikationer till stöd av handledningen och under 2023 kommer man att fortsätta med telefontiden samt utvecklar webbplatsens avsnitt som är avsedda för medborgare vidare.

Barnombudsmannen skapar nätverk och kontakter mellan olika aktörer

”Barnombudsmannen har till uppgift att utveckla former för samarbete mellan olika aktörer.” (Lagen om barnombudsmannen 2 §).

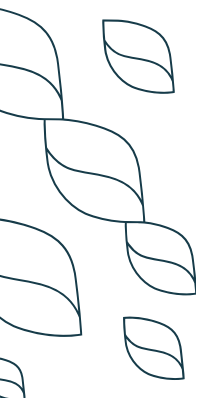
Barnombudsmannadelegationen

Bestämmelser om barnombudsmannadelegationen finns i lagen om barnombudsmannen (1221/2014) och i statsrådets förordning om barnombudsmannen (274/2005). Enligt 4 § i lagen är delegationens uppgift att bistå barnombudsmannen i att främja barns ställning och rättigheter samt myndighetssamarbetet i dessa frågor. Enligt 5 § i förordningen tillsätter statsrådet barnombudsmannadelegationen på förslag av barnombudsmannen för högst fem år åt gången. Delegationen har en ordförande, en vice ordförande och högst 14 andra medlemmar, som var och en har en personlig suppleant.

Den nuvarande barnombudsmannadelegationens mandatperiod är 1.11.2019–31.10.2024. Barnombudsmannen är ordförande för delegationen, juristen är vice ordförande och överinspektören sekreterare. Barnombudsmannadelegationen sammanträder i regel fyra gånger per år. Under 2023 kommer nätverksarbetsgruppen för uppföljning av den nationella barnstrategin och dess genomförande, styrgruppen för kommunikation om barnets rättigheter och arbetsgruppen för barnforskning att fortsätta sitt arbete inom barnombudsmannadelegationen.

Arbete med intressentgrupper

Barnombudsmannens intressentgrupper omfattar andra myndigheter, kommuner, välfärdsområden, forskare, organisationer, religiösa samfund, företag samt andra aktörer och sakkunniga inom barnpolitik. Barnombudsmannen samarbetar med intressentgrupperna genom att träffa dem och genom att delta i olika tillställningar. Även långsiktigt deltagande i olika strategiskt viktiga kommittéer, arbetsgrupper och styrgrupper är en viktig del av barnombudsmannens byrås arbete. Under 2023 kommer samarbetet att förstärkas ytterligare särskilt med nationella aktörer, såsom diskrimineringsombudsmannen, jämställdhetsombudsmannen, den nationella barnstrategin och Itla.

Internationella kontakter

Barnombudsmannen deltar i internationellt samarbete för att främja barnets rättigheter. Under 2023 kommer man att i synnerhet fortsätta det nordiska samarbetet med barnombudsmännen på Åland, Färöarna, Grönland och Island samt med barnombudsmännen i Sverige, Norge och Danmark.

Barnombudsmannens byrå fortsätter att vara medlem i nätverket för europeiska barnombudsmän *European Network of Ombudspersons for Children (ENOC)*. Nätverket anordnar bland annat en konferens och ett årsmöte under hösten samt ett seminarium inför årsmötet och konferensen under våren.

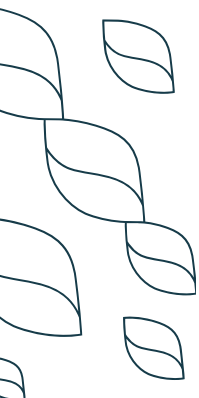
Under 2023 kommer barnombudsmannens byrå att främja beaktandet av FN:s barnrättskommittés slutsatser om Finland. Dessutom följer barnombudsmannens byrå FN:s barnrättskommittés arbete, översätter dess publicerade allmänna kommentarer till finska och deltar i kommitténs aktualitetsdagar. Barnombudsmannens byrå följer också EU-kommissionens arbete med barngarantin.

Veckan för barnets rättigheter

Konventionen om barnets rättigheter godkändes av FN:s generalförsamling 20.11.1989. Tidpunkten har etablerats som en temavecka för tillställningar och evenemang som påminner om barnets rättigheter samt som en nationell flaggdag. Barnombudsmannen deltar i evenemangen under veckan i samarbete med olika aktörer.

Besök

Barnombudsmannen besöker på inbjudan olika kommuner, skolor, förskolor, läroanstalter och andra organisationer för att träffa yrkespersoner samt ibland också barn och unga i deras vardag. I samband med besöken berättar ombudsmannen om barnets rättigheter, samlar in information om barns erfarenheter och åsikter samt observationer om yrkespersoners och föräldrars åsikter. Dessa kan användas i byråns lagstadgade arbete, såsom utlåtanden, initiativ, ställningstaganden och utredningar. Barnombudsmannens besök är inte gransknings- eller tillsynsbesök.

Omsorg om personalens välmående

Personal

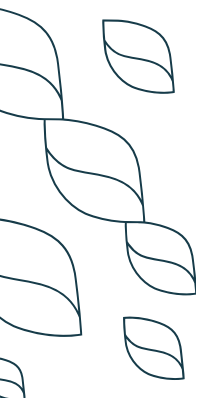
Vid barnombudsmannens byrå arbetar utöver barnombudsmannen en specialforskare, en administrativ assistent, en jurist, en kommunikationsexpert och en överinspektör (6 årsverken) samt en visstidsanställd jurist (1 årsverke). Byrån strävar efter att varje år erbjuda en praktikplats till 1–2 högskolepraktikanter.

Personalens välmående

Barnombudsmannens byrå har ett giltigt arbetarskyddsprogram och en arbetarskyddsfullmäktig har utnämnts för byrån. Under verksamhetsåret 2023 anordnas utbildning i första hjälpen. Byrån har också upprättat anvisningar för att förhindra och hantera trakasserier och annat osakligt bemötande.

Målet för femårsstrategin är att personalen vid barnombudsmannens byrå har en bra psykisk, fysisk, etisk och social funktionsförmåga, att kompetensutvecklingen är fortlöpande, arbetsfördelningen tydlig och ändamålsenlig, arbetsgemenskapen trygg och stödjer dess medlemmar samt att delaktigheten är stark.

För att uppnå målen fortsätter man med arbetsledning, stärker gemenskapen och det ömsesidiga förtroendet och skapar tillsammans olika sätt för rekreation och för att stärka den sociala sammanhållningen. Varje anställd får påverka innehållet av sitt eget arbete och de gemensamma frågorna. Vid byrån främjar man flexibelt kombinerandet av arbetet och familjelivet. De anställdas kompetens stärks genom att dela kunskaper och färdigheter internt och med externa samarbetspartner. Dessutom stödjer man kontinuerligt lärande och fortbildning uppmuntras med en separat ersättning. Personalens välmående och hur väl ledningen har lyckats följs upp med CAF- och VMBaro-enkäter och dessutom uppmuntras personalen till ständig dialog med chefen. Byrån utnyttjar företagshälsovårdstjänster. Barnombudsmannens byrå är belägen i Jyväskylä på adressen Vapaudenkatu 58 A och i Helsingfors på adressen Bangårdsvägen 9.

Ekonomi

Löner, dvs. personalkostnader + socialskydd 521 600 €

Övriga verksamhetsutgifter 169 000 €

Hyror 55 000 €

Sammanlagt 751 600 €

Jyväskylä 8.11.2022

Elina Pekkarinen
Barnombudsmannen

Mari Laitinen
Administrativ assistent

